

BALANS

ACTIVA	1-1-1988	31-12-1988	PASSIVA	1-1-1988	31-12-1988
1. Vlottende activa			1. Voorzieningen		
1.1 voorraad literatuur	f 240,50	f 569,—	1.1 computer + randapparatuur	f 2.000,—	f 5.000,—
2. Vorderingen op korte termijn			2. Schulden op korte termijn		
2.1 nog te ontvangen subsidie Provincie Limburg	f 4.730,—	f 4.730,—	2.1 Vooruitontvangen contributie	f 11.840,—	f 60,—
2.2 nog te ontvangen subsidie gemeente Maastricht	692,—	4.142,—	2.2 nog te besteden subsidie poelenaanleg	485,—	485,—
2.3 debiteuren	57,09	11.163,46	2.3 nog te besteden subsidie kalkgraslanden onderzoek	21,21	—,—
	f 5.479,09	f 20.035,46	2.4 crediteuren	16.672,99	23.088,49
3. Liquide middelen	f 18.451,60	f 5.458,03		f 29.019,20	f 23.633,49
4. Nadelige exploitatie saldi t/m 1988	f 6.848,01	f 2.571,—			
Totaal	f 31.019,20	f 28.633,49	Totaal	f 31.019,20	f 28.633,49

EXPLOITATIEREKENING 1988

BATEN

	exploitatie 1987	begroting 1988	exploitatie 1988
1. Subsidie provincie Limburg	47.300,—	50.000,—	47.300,—
2. Subsidie gem. Maastricht	3.192,—	3.200,—	3.450,—
3. Vergoeding ruilverkeer	19.000,—	19.000,—	18.000,—
4. Contributies en giften	35.882,—	36.000,—	34.236,50
5. Verkopen	16.549,18	12.000,—	22.764,47
6. Overige inkomsten	692,26	500,—	1.555,51
7. Publicaties	5.100,—	15.500,—	18.000,—
8. Poelenaanleg	10.198,—	—,—	—,—
9. Kalkgrasland onderzoek	123,90	—,—	—,—
10. Herpetofauna film	4.908,08	—,—	—,—
11. Randapparatuur computer	3.711,32	—,—	—,—
Totaal	146.656,74	136.200,—	145.306,48

LASTEN

	exploitatie 1987	begroting 1988	exploitatie 1988
1. Drukkosten maandblad	59.814,—	65.000,—	66.992,20
2. Drukkosten publicaties	31.567,—	26.700,—	34.665,10
3. Verzendkosten	12.523,12	14.000,—	13.792,99
4. Bureaustkosten	7.013,26	7.000,—	6.247,80
5. Kosten bijeenkomsten	8.021,13	7.000,—	7.534,09
6. Bestuur en redactie	813,41	2.000,—	1.582,74
7. Overige uitgaven	2.371,84	9.000,—	8.214,55
8. Poelenaanleg	10.198,—	—,—	—,—
9. Kalkgrasland onderzoek	123,90	—,—	—,—
10. Herpetofauna film	4.908,08	—,—	—,—
11. Randapparatuur computer	3.711,32	—,—	—,—
12. Voorzieningen Computer	2.000,—	2.000,—	2.000,—
13. Batig saldo 1988, aangewend ter dekking van de nadelige exploitatiesaldi t/m 1986	3.591,68—	3.500,—	4.277,01
Totaal	146.656,74	136.200,—	145.306,48

VERSLAG VAN DE MAANDELIJKSE BIJENKOMST

TE MAASTRICHT OP 6 APRIL

In het verslag zoals dat is afgedrukt op blz. 94 van het vorige maandblad zijn helaas een aantal storende fouten geslopen. Daarom hier een verbeterde versie van het verslag.

De heer Blink maakte bekend dat er de volgende maand geen vergadering zal zijn.

Op 1 juni is wel een bijeenkomst, dan zal de vergadering vooral gewijd zijn aan het bekijken van meegebrachte naturalien.

Voordat de heer E. Pelzers met zijn lezing over grof wild in Nederland begon, maakten enkele leden van de gelegenheid gebruik hun bezorgdheid te uiten over het kappen van bomen in verschillende Maastrichtse wijken. Het kappen van Sleedoorn struiken op de Sint-Pietersberg vond men een ernstiger aangelegenheid aangezien dit een waardeplant is voor de Berkepage, een Nederland zeldzaam voorkomende vlindersoort. Hierover zal met de betreffende instantie contact worden opgenomen.

De heer Pelzers begon met de term

"grof wild" te verklaren. Dit woord werd al in de 15e en 16e eeuw gebruikt. In die tijd, dit kan men afleiden uit plakaten, verstonde men er Damhert, Ree, Edelhert en Wildzwijn onder. Volgens de huidige jachtwet moet er onder verstaan worden: Edelhert, Damhert, Moeflon, Wildzwijn en Ree.

Van het onderzoek naar het voorkomen van grofwild in het verleden, en trouwens van historisch onderzoek van fauna en flora in het algemeen, is nog niet veel werk gemaakt. Het eerste belangrijke onderzoek is gedaan door G.A. Brouwer, die in 1949 "De ge-

schiedenis van het Edelhert in Nederland gepubliceerd heeft.

Een echt verklarend onderzoek is nog niet eerder uitgevoerd. Toch is dit volgens hem erg belangrijk, aangezien oorzaken en relaties van voor of achteruitgang van het grofwild in het verleden, ons aanwijzingen kunnen geven over het beheer van grofwild in onze tijd.

De bronnen waaruit hij zijn gegevens heeft gekregen zijn oude literatuur en archieven, waaronder rechtbankverslagen. Vooral archieven geven vaak exacte gegevens over het voorkomen van de verschillende soorten in een bepaald gebied.

Uit het onderzoek blijkt een gestage achteruitgang van grofwild vanaf 1580. Deze achteruitgang voltrok zich van west naar oost en van noord naar zuid. Zo vindt men in de negentiende eeuw alleen nog op de Veluwe een bestand van enige betekenis.

Vervolgens besprak de heer Pelzers de afzonderlijke soorten.

Het Edelhert kwam in de Middeleeuwen in het hele land voor. Rond 1800 was het bijna overal verdwenen, behalve op de Veluwe en mogelijk de Utrechtse Heuvelrug. In de 18e eeuw wordt nog een enkel exemplaar gezien in Limburg en in het Rijk van Nijmegen. Daarna komt het Edelhert alleen voor op de Veluwe, alwaar na 1900 de stand verbetert als gevolg van invoer door grootgrondbezitters.

Het Ree vertoont hetzelfde beeld: In de

19e eeuw alleen nog op de Veluwe. In Limburg blijkt uit verslagen dat het ree in aantal is toegenomen. Door "Hollandse" zoölogen wordt dit feit echter niet genoemd. Oorzaak: van 1860 - 1890 werd de streek ten zuiden van de lijn Weert - Venlo volgens "Hollandse" wetenschappers niet tot Nederland gerekend.

De oorzaak van de toename in Limburg moet gezocht worden in het feit dat ook in Limburg de jachtwet veranderde, waardoor er een betere jachtbescherming bereikt werd. Bovendien nam de bebossing hier toe. Verder moet ook als oorzaak gezien worden de toenemende jachtbescherming en bebossing in het aangrenzende Duitsland.

Het Damhart is geen inheemse soort maar werd in 1593 vanuit Engeland in de omgeving van Den Haag ingevoerd. Enkele exemplaren wisten te ontsnappen, doordat boeren de omheiningen vernielden. In de 17e eeuw was het Damhart nagenoeg uit West-Nederland verdwenen. Het langst weet het nog stand te houden in de moderne tijd in de gesloten wildbaan op de Veluwe.

Het Wilde zwijn vertoont hetzelfde beeld als het Edelhert en het Ree. Tussen 1775 - 1800 komen nog wilde zwijnen voor in het Gooi, in Utrecht, op de Veluwe, in het Rijk van Nijmegen en het Land van Montfort en bij Vaals. Het is niet uitgesloten dat ook in de Achterhoek nog wel eens een enkel dier werd gezien. Doordat na verloop van tijd de

jacht op het Wild zwijn door de "hoge heren" niet werd beschermd, o.a. als gevolg van het feit dat in de Franse tijd iedere grondeigenaar een jachtakte kon krijgen, bossen verdwenen en in de 19e eeuw dit dier als schadelijk werd, verminderde hun aantal en verdween deze soort bijna geheel. Een enkel exemplaar wordt dan nog gezien op de Veluwe. Zwijnen die dan nog gesignaleerd werden, waren vaak zwervers uit Duitsland. Dankzij invoer (na 1904) door Prins Hendrik van grote aantallen Wilde zwijnen uit Duitsland, en de bescherming ervan door grootgrondbezitters en het nieuwe jachtbeleid (dat op selectie gericht was), steeg hun aantal enorm.

Rond 1940 was het bestand toegenomen tot ongeveer 1500 stuks op Het Loo.

In delen van Limburg bleef na de Franse tijd, ondanks dat de "Zuidelijke Nederlanden" bij Nederland hoorden, de Franse jachtwetgeving gehandhaafd en werd in andere delen van Limburg (5e Jachtdistrict) een Nederlandse jachtwet ingevoerd. Archiefstukken, waaronder rechtbankverslagen uit die tijd berichten over een strijd hierover met de Nederlandse ambtenarij. Deze onzekere periode duurde ongeveer 15 jaar en was slecht voor de wildstand. De rechtbankverslagen geven helaas geen indruk over de grootte van de populaties uit die tijd.

Een boeiende voordracht, die heel wat discussie op gang bracht.

PERIODIEK OVERLEG

Periodiek overleg, zo nu en dan met elkaar van gedachten wisselen, dat is een goede zaak. Binnen ons Genootschap kennen we ook een periodiek overleg: een paar keer per jaar is er een bijeenkomst met vertegenwoordigers van het bestuur, de redactie, de kringen, de studie- en werkgroepen, en de begeleidingsgroep voor het computerbeheer. Tijdens zo'n bijeenkomst komen allerlei onderwerpen ter sprake. Het is een periodiek overleg tegen de achtergrond van dat wat we gezamenlijk doen of niet doen.

Om een indruk te geven van de onderwerpen die in overleg met elkaar kunnen worden besproken, volgen hier de belangrijkste gesprekspunten van de laatste bijeenkomst:

– **Financiën:** de penningmeester geeft in het kort een toelichting op de fi-

nanciële stand van zaken en benadrukt dat activiteiten waaraan ook kosten zijn verbonden tijdig bekend dienen te zijn (tijdig begroten, nagaan welke bijdragen van derden mogelijk zijn, raming van opbrengsten, enz.).

– **Maandblad:** het Natuurhistorisch Maandblad vergt veel tijd van de redactieleden (zo'n 70 à 80 uur per maand, waarvan 2/3 kan worden toegerekend aan de hoofdredactie)! Leden die willen meewerken zijn van harte welkom! Er bestaat behoefte aan meer korte artikelen, maar het aanbod daarvan valt tegen (schrijven dus!). Getracht wordt om dit jaar een tweetal themanummers te laten verschijnen, een nummer gewijd aan de Zuidlimburgse beken en een plantenstudieuitgave.

– **Publicaties:** mogelijkheden worden onderzocht om samen met de Geologi-

sche Dienst en de Jan van Eyck Academie een publicatie uit te brengen in het kader van een geplande manifestatie "Berg-Beeld". Daarin zouden diverse natuur- en cultuurhistorische aspecten van een 60-tal locaties in "de beide Limburgen" kunnen worden beschreven.

– **Studiegroepen:** de plantenstudiegroep wil in oktober een "contactdag voor plantenliefhebbers in Limburg" organiseren. De bijeenkomst is gepland in "de Oranjerie" te Roermond. Tegelijkertijd zal dan een themanummer van het Maandblad worden uitgegeven.

– **Computergebruik:** het "Inventar"-programma biedt verschillende mogelijkheden. Johan den Boer verduidelijkt een drietal werkpakketten. Voor het opslaan van gegevens kunnen de studiegroepen één pakket aangeboden krijgen (pakket 1).